

ČARODĚJ ZEMĚMOŘÍ

Příběh se odehrává ve světě nazvaném Zeměmoří, protože se rozkládá na mnoha ostrovech. V tomto světě být čarodějem je běžné povolání. Adepti čarování však musí projít školou na ostrově Roke, kde rozvíjejí svůj magický talent a kde jen ti nejlepší získají nakonec hůl, odznak svého postavení a své moci. Hlavním hrdinou je budoucí čaroděj Ged. K tomu, aby zvítězil proti zlu, však potřebuje daleko víc než pouhou znalost kouzel, protože magie Zeměmoří spočívá v umění pojmenovat věci, lidi a tvory pravými jmény. A Ged se musí utkat i s drakem.

Když se vztyčil celý, šupinatá hlava s korunkou ostnů a trojklanným jazykem čněla vysoko nad vrchol pobožené věže a přední nohy s pařáty spočívaly v kamíncích města pod ním. Měl šedočerné šupiny, od nichž se sluneční světlo odráželo jako od rozlomeného kamene. Byl štíhlý jako chrt a mohutný jako hora. Ged na něj užasle zíral. Žádná pověst, žádná píseň ho nemohla na takový pohled připravit. Málem se drakovi podíval do očí a byl chycen, neboť člověk se do dračích očí dívat nemůže. Uhnul před tím olejně zeleným pohledem, který ho probodával, a zvedl před sebe hůl, jež teď vypadala jako tříška, jako větvička.

„Osm synů jsem měl, čarodějíčku,“ pravil drak nevlídným hlasem. „Pět je mrtvých, šestý umírá. Můj poklad nezískáš, když je pobiješ.“

„Nestojím o tvůj poklad.“

Z drakových nozder zasyčel žlutý kouř: to se drak zasmál.

„Nechtěl bys přijít na břeh a prohlédnou si ho, čarodějíčku? Stojí za podívání.“

„Ne, draku.“ Drakům je vlastní vítr a oheň, neradi bojují nad mořem. Prozatím měl Ged výhodu a on si ji ponechával, i když teď už ten pruh vody mezi ním a těmi obrovskými pařáty na moc velkou výhodu nevypadal.

Bylo těžké se do těch pozorných zelených očí nepodívat.

„Jsi velmi mladý čaroděj,“ řekl drak. „Nevěděl jsem, že lidé mohou získat moc, když jsou tak mladí.“ Mluvil stejně jako Ged Starou řečí, neboť ta je stále ještě jazykem draků. Když mluví Starou řečí člověk, musí mluvit pravdu, avšak pro draky to neplatí. Je to jejich řeč a oni v ní umí lhát, překrucovat pravdivá slova ve vylhané závěry, chytat neopatrného posluchače do bludiště zrcadlových slov, z nichž každé pravdu odráží, ale žádné nikam nevede. Taková varování slýchal Ged často, a proto, když drak mluvil, poslouchal nedůvěřivě, připraven o všem pochybovat. Avšak ta slova se zdála být obyčejná a jasná. „Přišel jsi proto, abys mě požádal o pomoc, čarodějíčku?“

„Ne, draku.“

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Zdeněk Sotolář.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

„A přitom bych ti pomoci mohl. Brzy budeš potřebovat pomoc proti tomu, co tě ve tmě pronásleduje.“

Ged se nezmohl ani na slovo.

„Co tě pronásleduje? Řekni mi, jak se to jmenuje?“

„Kdybych to mohl pojmenovat...“ Ged se zarazil.

Nad drakovou dlouhou hlavou zavířil žlutý kouř z nozder, dvou ohnivých jam.

„Kdybys to mohl pojmenovat, možná bys to ovládl, čarodějíčku. Třeba bych ti řekl, jak se to jmenuje, až to uvidím zblízka. A ono to přijde, když na mém ostrově počkáš. Půjde to za tebou všude. Jestli nechceš, aby se to k tobě přiblížilo, musíš prchat a prchat, bez zastávky. A stejně ti to bude v patách. Chtěl bys znát to jméno?“

Ged stále mlčel. Netušil, jak se drak dozvěděl o stínu, který vypustil, ani jak může znát jeho jméno... Arcimág řekl, že ten stín jméno nemá. Ale draci mají svoji moudrost a jejich rod je starší než lidský. Jen několik lidí dokáže uhodnout, co drak ví a jak na to přišel – a těmi několika jsou drakopáni. Ged věděl s jistotou pouze to, že i kdyby drak mluvil pravdu, i kdyby mu mohl prozradit povahu a jméno stínu a tím mu nad ním dát moc – přes to všechno, jestli mluvil pravdu, činil tak jen pro vlastní prospěch.

„Stává se zřídka, že draci nabízejí lidem laskavost,“ promluvil konečně mladý muž.

„Ale stává se často, že si kočka s myší hraje, než ji zabije.“

„Nepřišel jsem, abych si s někým hrál nebo aby si někdo hrál se mnou. Přišel jsem ti učinit výhodnou nabídku.“

Špička drakova ocasu, ostrá jako meč, ale pětikrát delší, se jako štíří žihadlo vysunula přes obrovská záda, nad věž. Pak drak popuzeně pronesl... „Já se nikdy nedohaduji. Já беру. Můžeš mi snad nabídnout něco, co si nemůžu vzít, kdy se mi zlíbí?“

„Bezpečí. Tvoje bezpečí. Přísahej, že nikdy nepoletíš na východ od Pendoru, a já ti odpřísáhnu, že ti neublížím.“

Drak vydal hrdelní, skřípavý zvuk připomínající rachot vzdálené laviny, kamení padající mezi horami. Na trojklanném jazyku tančily plameny. Vztyčil se ještě výš, překlenul trosky. „Ty mi nabízíš bezpečí? Ty mi hroziš? Čím?“

„Tvým jménem, Jevaude.“

(...)

„Jevaude! Přísahej při svém jménu, že ty ani tví synové nikdy nepřiletíte do Archipelu.“

Z dračí tlamy znenadání prudce a hlasitě vyšlehly plameny. „Přísahám při svém jménu!“

archipel – znamená skupinu ostrovů, které k sobě patří

arcimág – slovo *arci* zesiluje význam druhé části slova (*arcinepřítel*), někdy jde o vyšší stupeň hodnosti (*arcibiskup*, *arcivévoda*)

Zopakujme si, co jsme přečetli

1. Řekněte svými slovy, jak rozhovor s drakem probíhal.

2. A) K čemu autorka přirovnává drakovu velikost? – B) Kolik měl drak synů?

Kolik z nich ještě žije? – C) Jak vypadal drakův jazyk? – D) Co musel drak Gedovi nakonec slíbit?

3. Vyhledejte v textu jazykový prostředek, kterým dává drak najevo svoji nadřazenost nad Gedom.

4. Uvažujte, čím vším byl pro Geda rozhovor s drakem tak složitý.

5. Připravte si diskusi o tom, kde všude se s draky setkáváme, jakou mají podobu nebo povahu. Zjistěte, která evropská země má na vlajce draka, jak se jmenuje svatý, který bývá zobrazen v boji s drakem a jakou pověst o drakovi má Brno.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Zdeněk Sotolář.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Poznámka pro učitele

Cílem tohoto pracovního listu je nabídnout doplňkový text přiměřeně dlouhý i pro slabší čtenáře, včetně žáků s mírnými poruchami učení.

Zadání úkolů se zaměřuje na rozvoj čtenářství a čtenářských dovedností, záměrně se vyhýbáme literárněvědným pojmům, proto je možné s ukázkou pracovat v různých ročnících.

Text je uspořádán tak, aby bylo možné jej vytisknout jak s otázkami a úkoly, tak i bez nich. V příloze je také varianta textu s číslováním řádků.

První úkol dává příležitost k rozpovídání, druhý nabízí jednoduché otázky. Zatímco třetí úkol vede k hledání přímo v textu, čtvrtý směřuje k samostatné úvaze nad textem. Poslední úkol je vhodný po domácí přípravě, při které žáci využijí různé zdroje. Sadu otázek lze doplnit a práci rozdělit do skupin.

O autorce

Americká spisovatelka Ursula Kroeber Le Guinová (1929–2018) původně napsala romány Čaroděj Zeměmoří, Atuánské hrobky a Nejvzdálenější pobřeží tvořící trilogii.

Později se však ke světu Zeměmoří a čaroději Gedovi vrátila dalším románem Tehanu: Poslední kniha Zeměmoří a vznikla tak tetralogie. K ní nakonec ještě přibylo pět novel nazvaných Příběhy ze Zeměmoří a román Jiný vítr.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Zdeněk Sotolář.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Zdroje

Text: LE GUIN, Ursula K. *Čaroděj Zeměmoří*. Vyd. 2., (V Tritonu 1.). Praha: Triton, 2002, 199 s. Trifid (Triton). ISBN 80-7254-272-9. S. 95–99.

K vypracování tohoto materiálu bylo využito heslo projektu Pro čtenáře Čaroděj Zeměmoří.

Asociace češtinářů [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z:

<<https://www.ascestinaru.cz/pro-ctenare-ursula-k-leguinova-carodej-zememori/>>

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Zdeněk Sotolář.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.